
CS-VERSLAG – RIEN DE RUIJTER

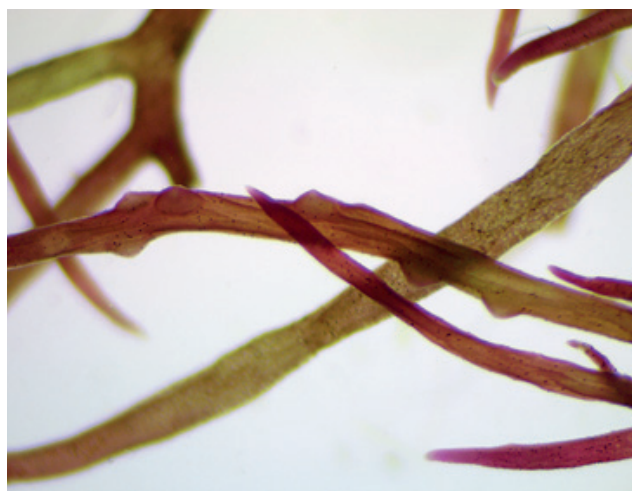
Het nu volgende verslag kwam tot stand door meldingen van: Rineke Gronert, Rob Dekker, Marja van den Berg, Ellen van der Niet, Strandwacht Neeltje Jans, Peter Sjerp, Sietske Dijksen, Joop Verkuil, Yvonne de Koning, Strandwacht IJmuiden, André Staal, SWG-groep regio Alkmaar, Bas van der Sanden en mijzelf.

WIEREN

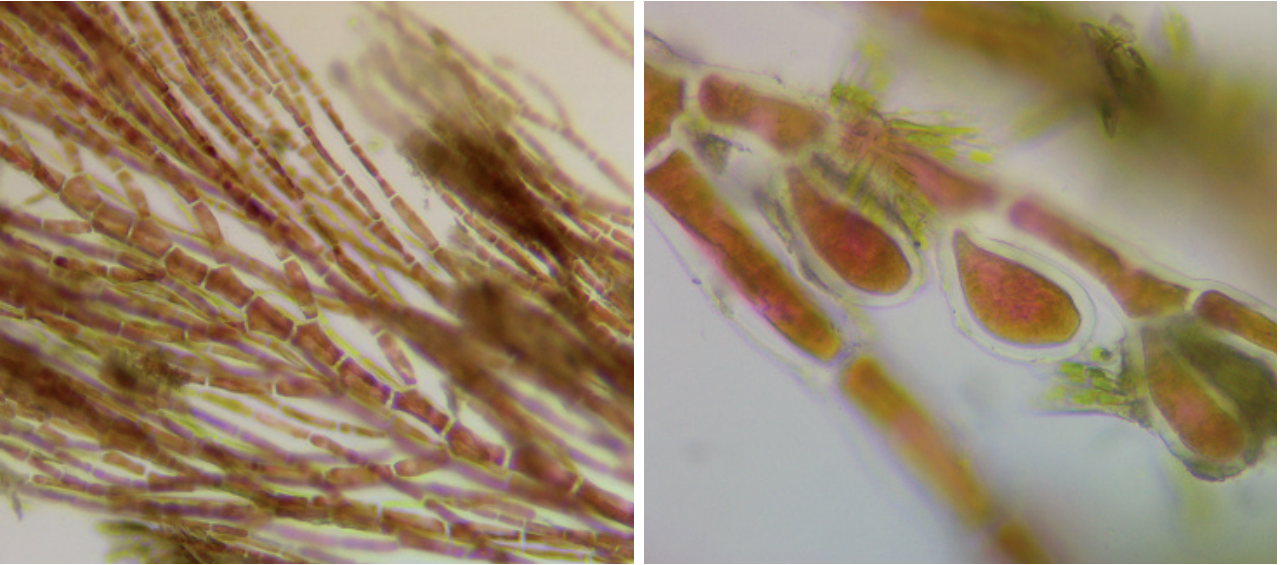
Via Frank Perk kreeg ik een lijstje met wieren die door Ellen van der Niet gevonden waren en door Frank werden gedetermineerd. Zo werden er op 30-09-22 bij Langevelderslag de volgende soorten verzameld: Spitswier *Chondracanthus acicularis* (fig. 1), Koreaans hoorntjeswier *Ceramium sungminbooi*, donker buiswier *Vertebrata fucoides* en stuikbuiswier *Melanthamnus harveyi*. Op deze laatste drie soorten zat het kleine wiertje *Erythrotrichia carnea*. Op 26-11-22 werd tussen Katwijk en Noordwijk o.a. korstmoswier *Caulacanthus okamurae*, Hollands hoorntjeswier *Ceramium deslongchampsii* en tongwier *Hypoglossum hypoglossoides* gevonden. Op 04-02 lagen er tussen Katwijk en Noordwijk ook wat grotere bruinwieren om te onderzoeken. Zo lag er knotswier *Ascophyllum nodosum* met daarop *Ceramium* cf. *diaphanum*, klein buiswier *Vertebrata lanosa* (met hierop weer een soort boompjeswier: *Aglaothamnion pseudobyssoides*) en *Seirospora interrupta* (determinatie niet 100% zeker; fig. 3). Op riemwier *Himanthalia elongata* zat kliercellig hoorntjeswier *Ceramium* cf. *secundatum*, puntig boompjeswier *Callithamnion tertragonum* en gedraaid

Figuur 1. Spitswier *Chondracanthus acicularis* (foto: Frank Perk).

Figuur 2. Rood klauwwier met cystocarpen (de 'vulkaantjes' in het midden; foto: Frank Perk).

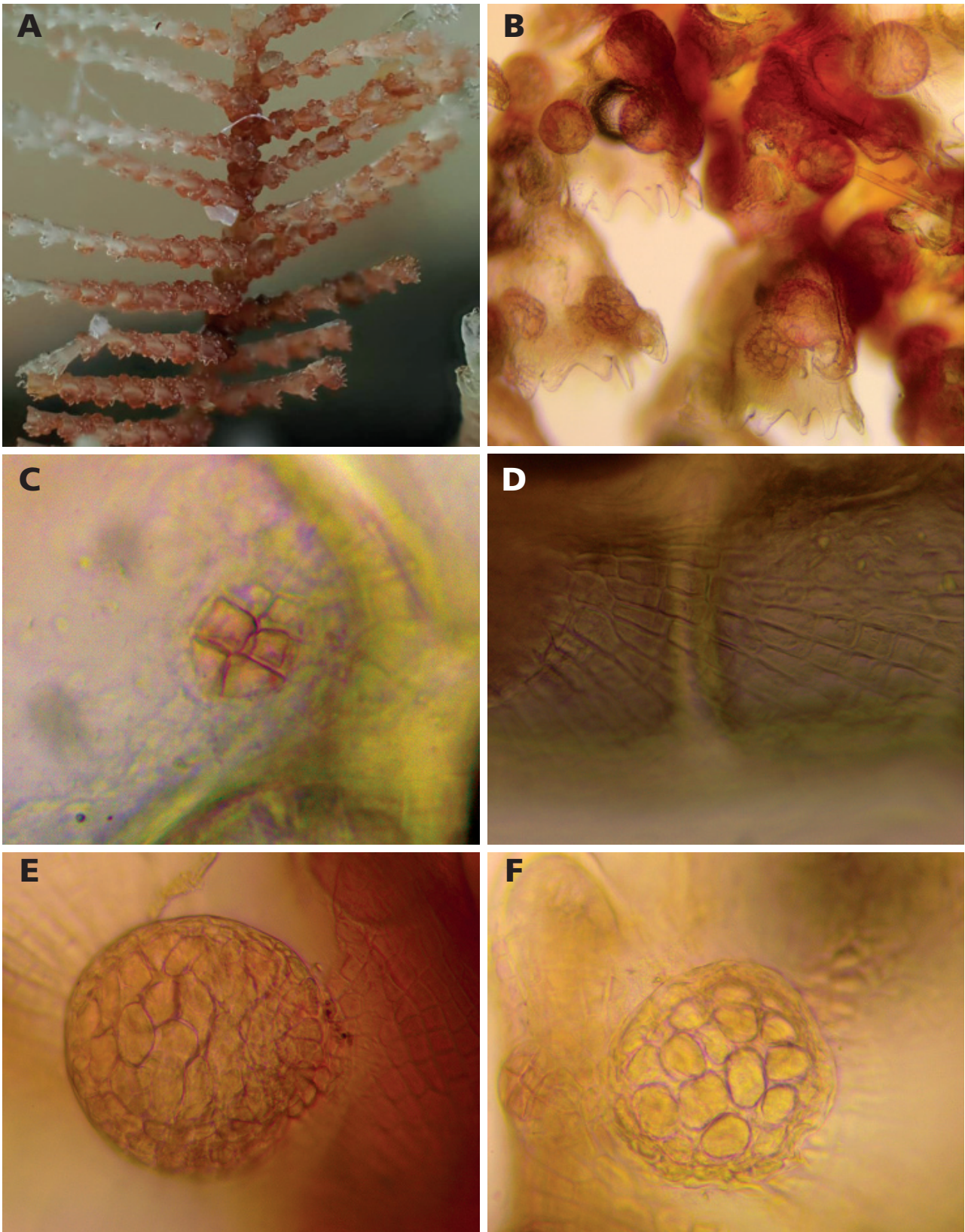
Figuur 3. *Seirospora interrupta* (parelsporenwier?) met typische ovale (maar nog niet volledig ontwikkelde) tetrasporangia (foto: Frank Perk).

rooddonswier *Antithamnionella spirographidis*, en deze laatste soort zat ook op het aangespoelde Japans bessenwier *Sargassum muticum*. Frank had het er maar druk mee, want ik had ook wat wiertjes opgestuurd die ik vorig jaar begin december had gevonden op Texel. Het waren stekelig darmwier *Ulva clathrata*, toefjeswier *Ectocarpus spec.*, rood klauwwier *Cystoclonium purpureum* met cystocarpen (fig. 2), klierceelig hoorntjeswier *Ceramium cf. secundatum*, rood hoorntjeswier *Ceramium virgatum* en lepeltjeswier *Phyllophora pseudocera-noides* met tetrasporangia (fig. 4).

Op de waarnemingenlijst van de strandwacht Neeltje Jans van 08-04 stond een lange lijst met wieren. Negen soorten zijn hierboven al genoemd, maar hier volgen de nog niet genoemde soorten: Stippeltjeswier *Nitophyllum stellato-corticatum*, Japans worstjeswier *Lomentaria hakodatensis*, geveerd worstjeswier *Lomentaria clavellosa*, bloempjeswier *Halurus flosculosus*, veelvertakt pluimwier *Dasysiphonia japonica*, bruinrood hoorntjeswier *Ceramium botryocarpum*, puntig buiswier *Polysiphonia senticulosa*, kwastbuiswier *Leptosiphonia brodiei*, dun buiswier *Vertebrata nigra*, donker buiswier *Vertebrata fucoïdes*, *Gaillona*

Figuur 4. Lepeltjeswier met tetrasporangia in donkere zones (zgn. sori) in het blad (foto: Frank Perk).

Figuur 5. *Pneophyllum confervicola* (zeepfluimkalkplaatwier?); A = habitus op zeepluim (let op de rode vlekken); B = habitus met sporangia op de theca van de zeepluim; C = kiemplant (ca. 40 µm); D = waaievormig groeipatroon; E = conceptaculum (met carposporangia?) van opzij; F = conceptaculum met tetrasporangia van boven (foto A: Sjoerd Groos; overige foto's: Frank Perk).

hookeri, rooddonswier *Antithamnion hubsii*, vlak geleiwier *Gelidium vagum*, kernwier *Mastocarpus stellatus*, slijmerige drakentong *Grateloupia turuturu* en de oesterdief *Colpomenia peregrina*. Een flinke lijst dus en dan waren dit nog maar de bijschrijfsoorten. De totale lijst bevatte 34 soorten.

Op 5-2-2023 bezocht Sjoerd Groos het Zuiderstrand bij Den Haag en vond daar 3x hauwwier *Halidrys siliquosa* met daarop geveerd worstjeswier (*Lomentaria clavellosa*) en zeepluim (*Aglaophenia pluma*). Op de zeepluim groeide een microscopisch korstvormig roodwiertje: *Pneophyllum confervicola* (fig. 5), waarvan bekend is dat het vooral op huisjes van hydroïdpoliepen en mosdierdies groeit. Een niet alledaagse vondst volgens Frank, die het wiertje determineerde.

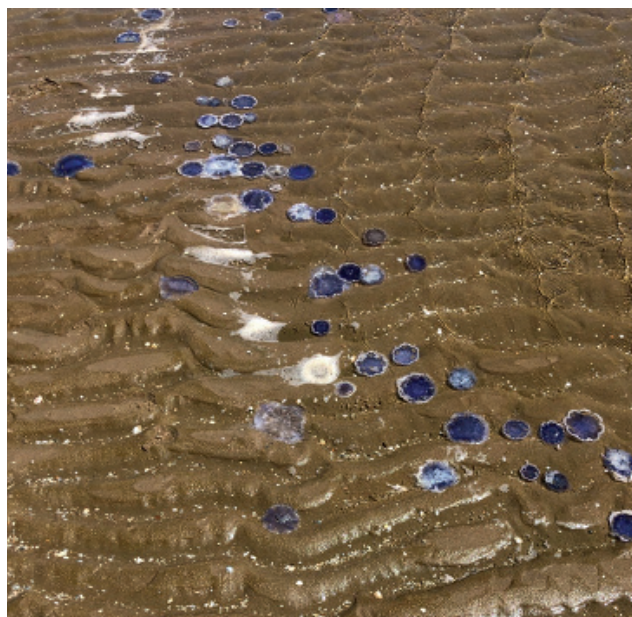
Figuur 6. *Beroe gracilis*, meloenkwal; links = het water is roze gekleurd door de vele meloenkwalletjes; rechts: één los exemplaar (foto's: Wilbert Kerkhof).

HOLTEDIEREN

De SWG-groep regio Alkmaar was op 07-05 op excursie bij IJmuiden. In de poeltjes langs de voet van de pier werden duizenden meloenkwalletjes *Beroe gracilis* gezien (fig. 6). Op 16-05 zag Yvonne de Koning honderden oorkwallen *Aurelia aurita* op het strand bij Camperduin. Er lagen exemplaren met vier, vijf en zes 'oren'. Op 12-06 zagen Rob Dekker en Marja van den Berg op Texel tussen paal 1 en 4 wel duizenden oorkwallen *Aurelia aurita* op het strand. Rob zag er \pm 25 met sprotjes *Sprattus sprattus* in de maag, soms wel 11 per kwal (fig. 7). Diezelfde dag zagen Rob en Marja tussen paal 10 en 12 ook het lampenkapje *Aequorea vitrina*. Het waren 20 exemplaren.

Figuur 7. Oorkwal met 11 sprotjes in de maag (foto: Rob Dekker).

Figuur 8. Blauwe haarkwallen op het strand (foto: Joop Verkuil).

Joop Verkuil moet op 22-06 bij Katwijk een soort blauwe waas hebben gezien toen hij op het strand kwam, want hij meldde tienduizenden blauwe haarkwallen *Cyanea lamarckii* (fig. 8). Maar hoe mooi het er op het strand ook uit kan zien, kwallen blijven het mooist onder water. Zoals de jonge zeepaddestoel *Rhizostoma octopus* die Bas van der Sanden fotografeerde op 18-06 in de Oosterschelde (fig. 9), en een volwassen exemplaar dat hij op 21-07 waarnam bij de Bergsediepsluis in de Oosterschelde (fig. 10).

Figuur 9. Jonge zeepaddestoel van ca. 1 cm (foto: Bas van der Sanden).

Figuur 10. Volwassen zeepaddestoel (foto: Bas van der Sanden).

WEEKDIEREN

Rob Dekker meldde op 18-01 twee soorten naaktslakken, die hij zag op *Conopeum reticulum* (op een mossel) in de NIOZ-haven op Texel. Het waren twee harlekijnslakjes *Polycera quadrilineata* en drie Zuiderzee-schijfslakjes *Corambe obscura*. Op 04-02 was Rob samen met Marja van den Berg bij paal 12 op het strand en daar vonden ze een ronde zandschelp *Mysia undata*. Op 09-02 zochten ze bij paal 11 en verzamelden daar o.a. 1x priktolhoren *Calliostoma zyziphinum* en een ongevekt koffieboontje *Trivia arctica*. Op 16-02 was het een klep van de geplooid zonnenschelp *Gari fervensis* bij paal 12. Van 27-02 meldden ze tet hoogte van paal 11 o.a. 1x kleine boormossel *Barnea parva*, 1x spoelhoren *Acteon tornatilis* en 1x muizenkeuteltje *Bittium reticulatum*. Een dag later nog 4x trapgevel *Propebela turricula* en een kleine fuikhoren *Tritia varicosa*.

Eerder dit jaar kreeg ik ± 2 liter horentjesgruis van Boet van Heugten. Hij verzamelde dit op 15-11-22 op het Banjaardstrand. Het leverde bijna 90 soorten op. Een greep uit de lijst gastropoda: ruim 1400x klein drijfhorentje *Rissoa parva*, 2x *Rissoa curticosata* (fig. 11), 1x gestreept traliedrijfhorentje *Crisilla semistriata*, $>700x$ gekielde cirkelslak *Tornus subcarinatus*, 1x platte cirkelhoren *Circulus striatus*, 2x zeepsthorentje *Skeneopsis planorbis*, 1x *Gibbula beetsi*, 1x *Pyrene scaldensis*, 2x bruin sponshorentje *Cerithiopsis tubercularis*, 2x *Cerithiopsis* cf. *nana* en 1x glanzend tandhorentje *Brachystomia eulimoides*.

Figuur 11. *Rissoa curticosata*
(foto: Rien de Ruijter).

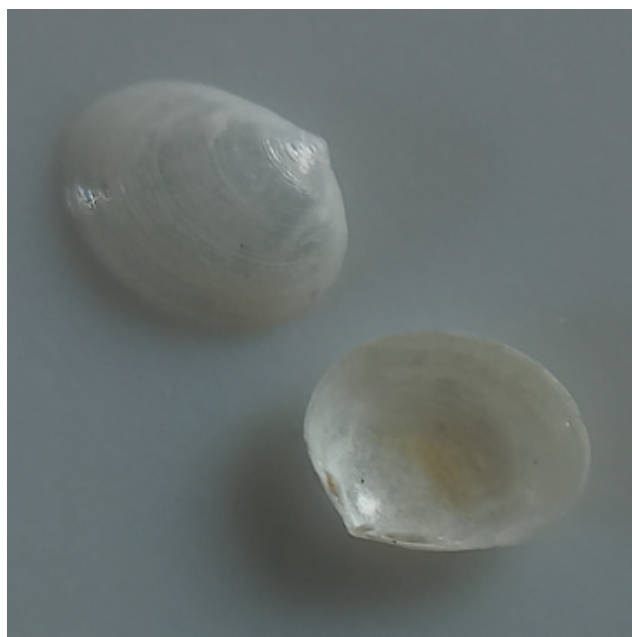

Figuur 12. Scheef bultschelpje
(foto: Rien de Ruijter).

Van de tweekleppigen onder andere 3x geruite streepschelp *Crenella decusata*, 1x *Digitaria digitaria*, 1x *Parvilucina scaldensis*, 20x drietandschelpje *Epilepton clarkiae* en 22x scheef bultschelpje *Altenaeum dawsoni* (fig. 12).

Figuur 13. Klein spieshorentje
(foto: Rien de Ruijter).

Figuur 14. Drietandschelpje
(foto: Rien de Ruijter).

Op 02-03 was ikzelf ook op het Banjaardstrand en in een gruisbankje vond ik onder andere 1x grote scheefhoren *Lacuna crassior*, 3x IJslandse tepelhoren *Amauropsis islandica*, 9x stompe ribhoren *Boreotrophon truncatus* (6x gaaf, 3x beschadigd), 1x *Epitonium foliaceum*, 4x kleine fuikhoren *Tritia varicosa*, 3x verdikte fuikhoren *Tritia incrassata*, 1x *Nassarius lamellilabrus* en 1x noordse rotsboorder *Hiatella arctica*. Het fijnere gruis leverde ook een aantal leuke soorten op: 2x blauwgestreepte schaalhoren *Patella pellucida*, 3x slank gordelhorentje *Onoba aculeus*, 1x *Epitonium frondiculum*, 1x klein spieshorentje *Aclis minor* (fig. 13: rechts), 6x schepje *Philine quadripartita*, 24x geplooid rotsboorder *Saxicavella jeffreysi* en ook weer 30x drietandschelpje *Epilepton clarkiae* (fig. 14), 1x stippelschelpje *Lepton squamosum* (fig. 15) en 4x *Glibertia pumila* (fig. 16).

Op 01-03 was ik bij eb op de slikken bij Rilland-Bath en verzamelde daar 84 doubletjes van de brakwaterkorfschelp *Potamocorbula amurensis*. Een paar dagen later, op 05-03, vond ik tijdens de strandwacht bij IJmuiden o.a. een klep van de grote zwaardschede *Ensis magnus* en een mooie klep van de prismatische dunschaal *Abra prismatica*.

Op 17-04 werd er een strandwacht gelopen bij Camperduin en Yvonne de Koning meldde naast een mooi paardenzadel *Anomia ehippium* ook een klep van de gewelfde mantel *Flexopecten flexuosus*.

Na de algemene ledenvergadering op 23-04 gingen we met een kleine groep nog even het strand op bij Katwijk. Het was geen super strand, maar we vonden toch een aantal leuke dingen. Zo lagen er veel verse (en stinkende) fuikhorens *Tritia reticulata*. Vlakbij de wateruitlaat werd er in een gruisbankje een mooie grote en gave spoelhoren *Acteon tornatilis* opgeraapt en even verder lag daar ook een mooie gave klep van de prismatische dunschaal *Abra prismatica*. In wat verzameld gruis zaten o.a. 3x zoetwaterneriet *Theodoxus fluviatilis*, 1x klein spieshorentje *Aclis minor* (fig. 13: links), 5x mosselslurpertje *Brachystomia scalaris*, 2x geribd zeeklitschelpje *Montacuta substriata*, 73x kleine platschelp *Asbjornsenia pygmaea* en 2x gewone papierschelp *Thracia phaseolina* (juvenile klepjes).

Figuur 15. Stippeltjesschelp
(foto: Rien de Ruijter).

Figuur 16. *Glibertia pumila*
(foto: Rien de Ruijter).

Op 23-04 was de SWG-groep regio Alkmaar op de 2^e Maasvlakte en verzamelde daar o.a. 2x grofgeribde fuikhoren *Tritia nitida*, 1x *Nassarius* aff. *goreensis*, 1x kleine fuikhoren *Tritia varicosa*, 2x geschubde stekelhoren *Ocenebra erinaceus*, 1x purperslak *Nucella lapillus*, 10x bonte mantel *Mimachlamys varia*, 6x paardenzadel *Anomia ehippium*, 2x gedoornde hartschelp *Acanthocardia echinata* en 1x dichtgestreepte artemisschelp *Dosinia lupinus*.

Figuur 17. De door Peter Sjerp op Schiermonnikoog gevonden schelpen (foto: Peter Sjerp).

Peter Sjerp meldde wat schelpen van Schiermonnikoog. Hij maakte op 19-05 een wandeling naar 'De Balg' en verzamelde onderweg in de vloedlijn 2x noordhoren *Neptunea antiqua*, 1x wulk *Buccinum undatum* (met nog mooie kleurbanden), 1x grote zwaardschede *Ensis magnus* (doublet), 1x messchede *Solen marginatus*, een verse klep van de wijde mantel *Aequipecten opercularis* en vijf kleppen van de noordkromp *Arctica islandica* (fig. 17). Noordkrompen zijn op Schiermonnikoog niet zeldzaam, maar op Texel wel. Toch vond Sietske Dijkse er een op 21-06 en wel op De Hors.

André Staal vond de Amerikaanse strandschelp *Mulinia lateralis* bij Wierum op 26-05 en 03-06. Het waren bij elkaar 50 exemplaren, zowel kleppen als doubletten. De melding van André op 03-07 bewijst wel dat de Filipijnse tapijtschelp *Ruditapes philippinarum* zich tot ver in de Waddenzee massaal heeft gevestigd. Hij vond namelijk aan de dijkvoet van de Emmapolder in Noord-Groningen 480 doubletten en nog een paar losse kleppen.

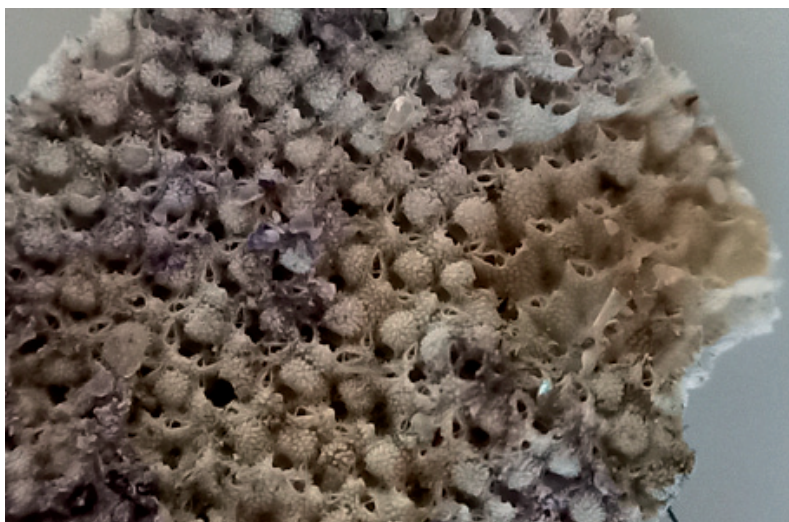
Leden van de strandwacht IJmuiden vonden op 19-06 eieren van de zeekat *Sepia officinalis*. Deze dieren werden ook weer veel gezien in de Zeeuwse wateren door duikers, zoals Bas van der Sanden. Hij zag al jaren geleden hoe zeekatten hun eieren afzetten op de kokers van pauwkokerwormen *Sabella pavonina*, maar kon het nooit goed vastleggen door allerlei oorzaken. Bas heeft jaren op de ideale omstandigheden moeten wachten, maar op 2-6 was het eindelijk zo ver en kon hij het goed op de foto vastleggen (fig. 18).

Figuur 18. Een vrouwelijke zeekat zet haar eieren af op de koker van een pauwkokerworm (foto: Bas van der Sanden).

MOSDIERTJES

Rob Dekker meldde de soort *Fenestulina delicia* op een eikapsel van een hondshaai *Scyliorhinus canicula* op 04-02. Ikzelf vond een stukje plastic langs de dijk bij Bergsediepsluis op 06-05 met daarop *Microporella ciliata*, *Schizomavella linearis*, *Chorizopora brongniartii*, *Amphiblestrum auritum* en *Escharoides coccinea* (fig. 19).

Figuur 19. Het mosdiertje *Escharoides coccinea* (foto: Rien de Ruijter).

GEWERVELDEN

Een smelt *Hyperoplus lanceolatus* was aangespoeld bij Camperduin. Yvonne de Koning meldde het visje op 17-04. Op 16-05 meldde zij een juveniele kabeljauw *Gadus morhua* van hetzelfde strand. Op 08-05 vond Rineke Gronert t.h.v. paal 20.500 bij Petten een dode (gevlekte) gladde haai *Mustelus asterias* / *Mustelus mustelus* op het strand (fig. 20). Aan de hand van de foto determineerde Ingeborg de Boois deze soort, maar meldde daarbij dat alleen DNA-onderzoek duidelijkheid kan geven over welke soort het precies is.

e-mailadres van de CS-man: rien-tien@ziggo.nl

Figuur 20. Een gladde haai *Mustelus mustelus* of gevlekte gladde haai *Mustelus asterias* (foto: Rineke Gronert).